

สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวนปี พ.ศ. ๒๕๗๐

ส่วนที่ ๑ บทนำ

แผนพัฒนาจังหวัดด้านเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวนปี พ.ศ.๒๕๗๐ จัดทำขึ้นเพื่อให้การพัฒนาด้านการเกษตรของจังหวัดเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการ เชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตร แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ แผนปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ แผนความมั่นคง ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมและกลุ่มจังหวัดภาคกลางปริมณฑล

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมร่วมกับ หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตรและ สหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวนรอบปี พ.ศ.๒๕๗๐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ พัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัดนครปฐมอย่างเป็นระบบต่อไป

สาระสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม (พ.ศ.๒๕๖๖-๒๕๗๐) ฉบับทบทวนรอบปี ๒๕๗๐ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นแหล่งสินค้าทางการเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานสากล และเกษตรอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าสูง (High values Agriculture products) ด้วยการส่งเสริมเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน”

พันธกิจ

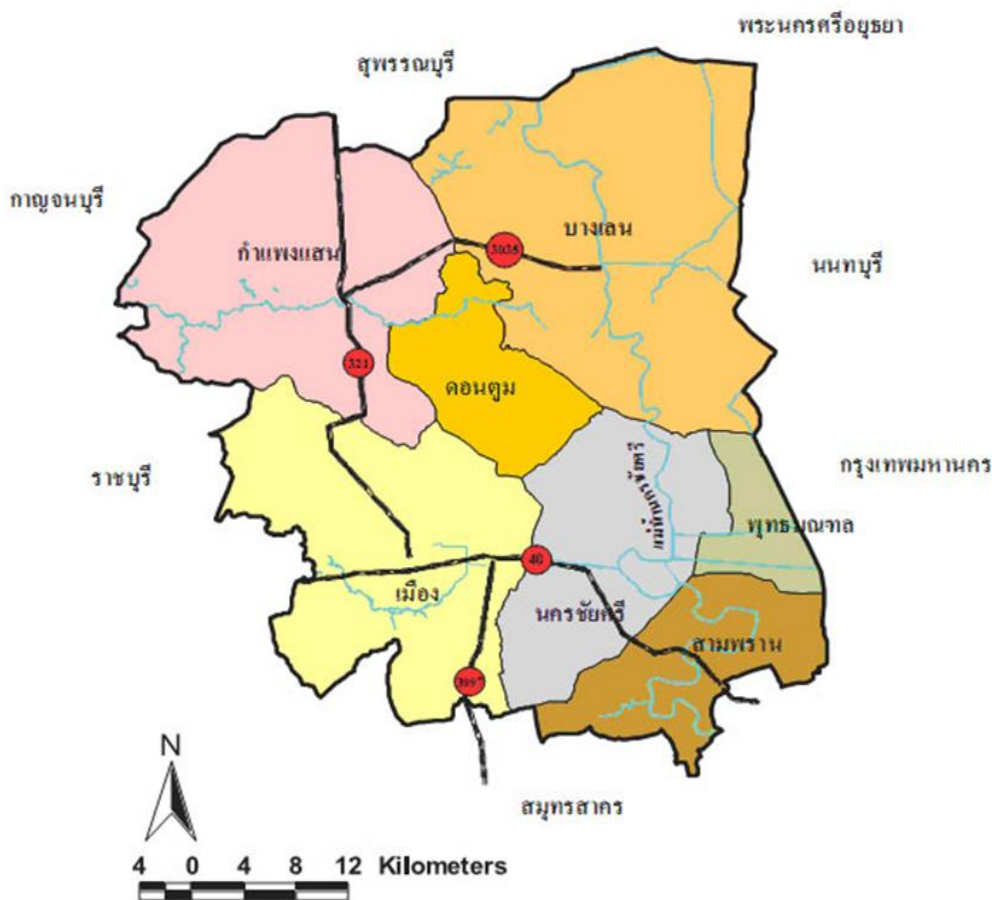
๑. พัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีความมั่นคง ปรับเปลี่ยนทัศนคติและความรู้ให้สอดคล้องกับ เทคโนโลยีและการตลาดที่เปลี่ยนแปลงไป
๒. ยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานปลอดภัย และมีมูลค่าสูง ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาด ด้วยการใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม
๓. บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรอย่างสมดุล ยั่งยืน เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นธรรม

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด

๒.๑. ข้อมูลด้านกายภาพของจังหวัด

๒.๑.๑ ลักษณะทางภูมิศาสตร์

ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่ จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางด้านตะวันตก ตั้งอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง โดยอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๑๓ องศา ๔๕ ลิปดา ๑๐ พิลิปดา เส้นแวงที่ ๑๐๐ องศา ๔ ลิปดา ๒๘ พิลิปดา มีพื้นที่ ๒,๑๖๘.๓๒๗ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เท่ากับ ร้อยละ ๐.๔๒ ของประเทศ และมีพื้นที่เป็นอันดับที่ ๖๒ ของประเทศ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปตามเส้นทางถนนเพชรเกษม ๕๖ กิโลเมตร หรือตามเส้นทางถนนบรมราชชนนี (ถนนปิ่นเกล้า – นครชัยศรี) ๕๑ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟ ๖๒ กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

แผนที่จังหวัดนครปฐม

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทรน้อย อำเภอบางใหญ่ อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร และอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอกระทุ่มแบน อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร และอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และอำเภอท่ามะกา อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

๒.๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดนครปฐมโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นที่ราบ ถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขา และป่าไม้ ระดับความแตกต่างของความสูงของพื้นที่อยู่ระหว่าง ๒ - ๑๐ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง สภาพพื้นที่โดยทั่วไปลาดจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และตะวันตกสู่ตะวันออกมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือลงสู่ ทิศใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอน ส่วนพื้นที่ทางตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีที่ดอนกระจายเป็นแห่งๆ และมีแหล่งน้ำกระจาย สำหรับพื้นที่ด้านตะวันออก และด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองขุดขึ้นเพื่อการเกษตรและคมนาคมอยู่มาก พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล ๒ - ๔ เมตร

๒.๑.๓ ลักษณะภูมิอากาศ

ฤดูกาล จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น ๓ ฤดูกาล ได้แก่

ฤดูร้อน อากาศจะร้อนและแห้งได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม อุณหภูมิสูงสุดจะอยู่ในช่วงเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤษภาคม

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีฝนทั้งช่วงในระยะเวลาเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม ซึ่งในระยะเวลาที่ฝนทั้งช่วงนี้จะมีฝนตกแต่ปริมาณของน้ำฝนอาจไม่เพียงพอต่อการเกษตร

ฤดูหนาว อากาศเย็นและมีหมอกในตอนเช้าได้รับอิทธิพลของลมตะวันออกเฉียงเหนือจากประเทศจีนและมองโกเลียแผ่ลงมาเป็นช่วงๆ ช่วงที่อากาศหนาวที่สุดอยู่ระหว่างเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคม

อุณหภูมิ จากสถิติข้อมูลอุณหภูมิของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม เปรียบเทียบย้อนหลัง ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓ - ๒๕๖๗) แสดงให้เห็นว่า อุณหภูมิสูงสุดที่วัดได้คือ ๓๙.๗ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๖๓ อุณหภูมิต่ำสุดที่วัดได้คือ ๑๔ องศาเซลเซียส ในปี ๒๕๖๓ และมีอุณหภูมิเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๘.๕ องศาเซลเซียส

แสดงสถิติอุณหภูมิสูงสุด - ต่ำสุดและอุณหภูมิเฉลี่ย จังหวัดนครปฐม ปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

ปี พ.ศ.	อุณหภูมิสูงสุด	อุณหภูมิต่ำสุด	อุณหภูมิเฉลี่ย
	(องศาเซลเซียส)	(องศาเซลเซียส)	(องศาเซลเซียส)
๒๕๖๓	๓๙.๗	๑๔.๐	๒๘.๘
๒๕๖๔	๓๖.๗	๒๑.๐	๒๘.๙
๒๕๖๕	๓๕.๙	๒๐.๔	๒๘.๒
๒๕๖๖	๓๖.๖	๒๐.๙	๒๘.๗
๒๕๖๗	๓๔.๕	๒๔.๖	๒๙.๕

(ที่มา: สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๗)

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณฝนที่ตกในพื้นที่จังหวัดนครปฐม จากสถิติข้อมูลปริมาณน้ำฝนของจังหวัดนครปฐม โดยใช้ข้อมูลของสถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ย้อนหลัง ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๗) พบว่า ปริมาณน้ำฝนจะอยู่ในช่วง ๖๐๐ - ๑,๓๐๐ มิลลิเมตร โดยปี ๒๕๖๕ มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด วัดได้ ๑,๓๒๖.๗๐ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตก ๑๒๑ วัน สำหรับปริมาณน้ำฝนที่น้อยที่สุดในปี ๒๕๖๖ วัดได้ ๖๓๓.๔๐ มิลลิเมตร มีจำนวนวันที่ฝนตก ๙๓ วัน

แสดงปริมาณน้ำฝน ระหว่างปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๗

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มิลลิเมตร)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)
๒๕๖๓	๑๒๐๗.๗๐	๙๔
๒๕๖๔	๑,๐๑๔.๒๐	๑๒๐
๒๕๖๕	๑,๓๒๖.๗๐	๑๒๑
๒๕๖๖	๖๑๓.๔๐	๙๓
๒๕๖๗	๙๕๑.๗	๑๐๙

(ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยานครปฐม ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๗)

๒.๑.๔ แหล่งน้ำธรรมชาติ

- ๑) แม่น้ำ จังหวัดนครปฐมมีแม่น้ำสำคัญ ได้แก่ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแม่น้ำสำคัญสายหนึ่งในพื้นที่ภาคกลาง ของประเทศ แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดชัยนาท เมื่อไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี เรียกว่าแม่น้ำสุพรรณบุรี เมื่อไหลผ่านจังหวัดนครปฐม เรียกว่า แม่น้ำนครชัยศรี และเมื่อผ่านจังหวัดสมุทรสาครเรียกว่า แม่น้ำท่าจีน แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร ความยาวตลอดลำน้ำ ๓๒๕ กิโลเมตร
- ๒) คลอง ในส่วนของจังหวัดนครปฐมไหลผ่านอำเภอบางเลน อำเภอนครชัยศรี และอำเภอสามปราชญ์ มีความยาว ความยาวประมาณ ๙๗ กิโลเมตร มีคลองที่สำคัญๆ แยกจากแม่น้ำนครชัยศรี มีทั้งคลองธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้น เช่น คลองบางเลน คลองบางปลา คลองพระพิมล คลองบางหลวง คลองโยง คลองบางแก้ว คลองมหาสวัสดิ์ คลองจินดา คลองบางพระ คลองนกกระทุง คลองหนองดินแดง และคลองเจดีย์บูชา เป็นต้น
- ๓) บึง หนองบึงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ มีอยู่จำนวนมาก เช่น อำเภอมืองนครปฐม ได้แก่ สระแก้ว หนองอาเสี้ย หนองดินแดง และหนองเสือ หนองควายตาย หนองหิน หนองจาก หนองขาหยั่ง หนองจอก หนองอ้อ หนองกร่าง หนองบัว หนองอีเตี้ย หนองบัวลอย หนองไม้แดง และหนองกระโดนหนองแขม หนองสะเดา หนองหมา หนองงูเหลือม หนองปากโลง อำเภอนครชัยศรี ได้แก่ หนองแหลมบัว หนองโสน หนองแค หนองจอก หนองอีแบน หนองอีดำ บึงบางช้าง หนองตาน้อย หนองตาช้าง หนองตาพล อำเภอกำแพงแสน ได้แก่ ทะเลบก หนองพงนก หนองพงใหญ่ หนองระแหง หนองมะเกลือ หนองหมู หนองเทียม หนองสาเก หนองขมิย หนองเขมร หนองกระทุ่ม หนองขาม หนองโสม หนองวัวแดง หนองโพธิ์ อำเภอบางเลน ได้แก่ หนองบัวลุ่มช้าง หนองชะโด หนองบ่อ หนองบางม่วง หนองทรง หนองน้ำเปรี้ยว หนองปรัง หนองปรือ อำเภอดอนตูม ได้แก่ หนองหนัง หนองบอน หนองกระพี้
- ๔) ห้วยและลำรางห้วย เป็นห้วยสายสั้นๆ ในพื้นที่ในฤดูฝนจะมีน้ำขัง และไหลไปรวมกับลำคลองหรือลำราง ตามสภาพของพื้นที่ เช่น ห้วยขมิ้น ห้วยสามควายเผือก ห้วยลึก ในเขตอำเภอมือง ห้วยตะโก ห้วยกรด ในเขตอำเภอนครชัยศรี ห้วยพระ ในเขตอำเภอดอนตูม ห้วยม่วง ห้วยขวาง ห้วยรางกรด และห้วยผักชี ในเขตอำเภอกำแพงแสน

ตารางที่ ๓ : แสดงจำนวนบ่อบาดาลและการใช้น้ำบาดาลจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	ประเภทการใช้น้ำ		รวม (บ่อ)
	อุปโภค-บริโภค (บ่อ)	เกษตรกรรม (บ่อ)	
เมืองนครปฐม	๒๒๑	-	๓๒๙
กำแพงแสน	๒๙๒	๕๒	๒๑๕
นครชัยศรี	๑๐๙	-	๒๐๘
ดอนตูม	๘๖	-	๙๓
บางเลน	๑๑๘	-	๑๙๔
สามพราน	๑๒๖	-	๔๐๓
พุทธมณฑล	๑๒	-	๒๙
รวม (บ่อ)	๙๖๔	๕๒	๑,๐๑๖

ที่มา : ระบบสารสนเทศเพื่อการควบคุมกิจการน้ำบาดาล

๒.๑.๕ ลักษณะดิน

๑) สภาพพื้นที่ (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นพื้นที่ราบถึงค่อนข้างราบเรียบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ ความสูงของพื้นที่โดยทั่วไปสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ ๖ เมตร โดยลาดจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และทิศตะวันตกสู่ทิศตะวันออก และมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากเหนือสู่ใต้ พื้นที่ทางตอนเหนือและทางตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ดอนมีระดับความสูงประมาณ ๖ - ๑๐ เมตร ส่วนพื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มมีที่ดอนกระจายเป็นแห่งๆ และมีแหล่งน้ำกระจายอยู่โดยทั่วไป สำหรับพื้นที่ทางด้านตะวันออกและด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองขุดขึ้นเพื่อการเกษตรกรรมและคมนาคมหลายแห่ง พื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเล ๒ - ๔ เมตร ด้วยลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยเช่นนี้ จึงทำให้จังหวัดนครปฐมเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

๒) ลักษณะดิน (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดินที่ปรากฏพบในพื้นที่จังหวัดนครปฐมพอแบ่งออกได้เป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๙ หน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) แต่ละหน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) ได้แสดงอาณาเขตไว้ในแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจขนาดมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ โดยใช้หมายเลขกำกับ

ลักษณะดินของหน่วยที่ดินแต่ละหน่วย ที่ปรากฏในแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจของดินจังหวัดนครปฐม กล่าวโดยสังเขป ดังนี้

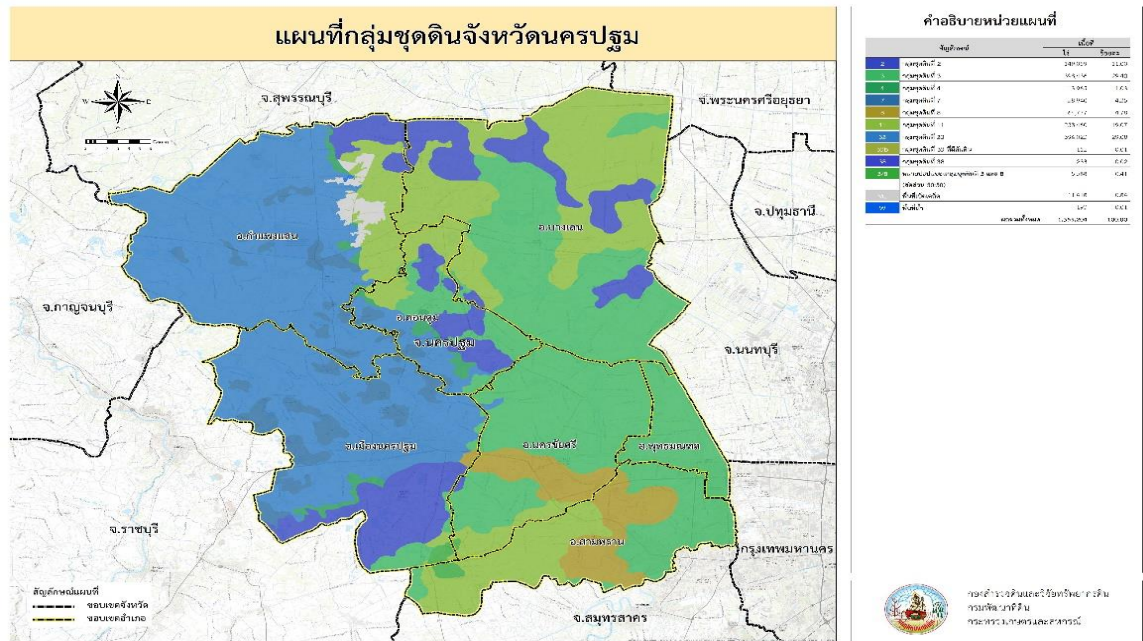
หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
๑) หน่วยที่ดินที่ ๑	
ลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียวจัด หน้าดินแต่กระแหวเป็นร่องลึกในฤดูแล้ง ดินบนสีดำ อาจมีจุดประสีน้ำตาลหรือสีเหลืองปะปน ดินล่างมักมีก้อนปูนปะปน วัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าบริเวณเทือกเขาหินปูน พบในที่ราบลุ่ม มักมีน้ำแช่ขังในช่วงฤดูฝน เป็นดินลึก ความอุดม	ไถพรวนลำบากเนื่องจากเป็นดินเหนียว จักต้องไถพรวนในช่วงระยะเวลาที่ดินมีความชื้นเหมาะสม ในขณะเดียวกันพืชที่ปลูกอาจขาดแคลนนํ้าได้ง่ายเมื่อฝนทิ้งช่วงนานมากกว่าปกติเนื่องจากน้ำที่ขังอยู่จะซึมหายไปง่าย เมื่อดินเริ่มแห้งและแตกกระแหว

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
สมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ปฏิบัติการดินส่วนใหญ่จะเป็นกลางถึงต่างปานกลาง และมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๖.๕-๘.๐ ปัจจุบันส่วนใหญ่ใช้ทำนา นอกฤดูทำนา บางแห่งใช้ปลูกข้าวไร่ ฝ้ายและถั่วต่าง ๆ ชุดดินที่พบ ได้แก่ ชุดดินบางเลน	เป็นร่องลึก
๒) หน่วยที่ดินที่ ๒	
ลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีเทาหรือสีเทาแก ดินล่างมีสีเทา และมีจุดประสีน้ำตาลและสีเหลืองหรือสีแดง ถ้าเกิดบริเวณชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุ่มภาคกลางพบจุดประสีเหลืองของสารจาโรไซท์ในระดับความลึกประมาณ ๑๐๐ ถึง ๑๕๐ ซม. จากผิวดิน และไต่ลงไปเป็นตะกอนน้ำทะเลมีสีเทาปนเขียว ดินกลุ่มนี้เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลว มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปานกลางปฏิบัติการดิน เป็นกรดจัด มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนาบางแห่งยกร่องปลูกไม้ยืนต้นและไม่ผลบางชนิด ถ้ามีการจัดการที่ดีดินนี้จะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง ชุดดินที่พบ ได้แก่ ชุดดิน อยุธยา บางปะอิน บางเขน	เป็นดินกรดจัดมากทำให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหารพืชหรือถูกตรึงอยู่ในรูปที่พืชไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ขาดธาตุอาหารเสริมและธาตุอาหารรอง เกิดความเป็นพิษของเหล็กและอะลูมิเนียมการขาดแหล่งน้ำจืดและคุณภาพน้ำเป็นกรดจัด ไม่เหมาะสมต่อเกษตรและใช้อุปโภคบริโภค และในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขัง
๓) หน่วยที่ดินที่ ๓	
ลักษณะเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำสวนดินล่างมีสีเทาหรือน้ำตาลอ่อน มีจุดประสีเหลืองและสีน้ำตาลหรือสีแดง บางแห่งพบผลึกยิปซัมและเปลือกหอยในดินชั้นล่างพบบริเวณที่ราบลุ่มหรือที่ราบเรียบ เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเลวถึงค่อนข้างเลว ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิบัติการดินเป็นกรดแกถึงต่างปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ทำนา หรือยกร่องปลูกพืชผักและไม้ผล ซึ่งไม่ค่อยจะมีปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดินแต่ถ้าเป็นที่ลุ่มมากๆ จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมในฤดูฝน ตัวอย่างดินที่พบ ได้แก่ ชุดดินบางกอก ชุดดินบางแพ และ ชุดดินสิงหบุรี	เป็นดินเหนียวที่มีโครงสร้างแน่นทึบ เมื่อหนาดินแห้งจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังและไหลบ่าท่วมขังสูงในฤดูฝน
๔) หน่วยที่ดินที่ ๔	
ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือสีเทาเข้ม ดินล่างมีสีน้ำตาลอ่อนสีน้ำตาลเทาปนสีเขียวมะกอก มีจุดประสีน้ำตาลปนเหลือง สีเหลือง หรือสีน้ำตาลแก อาจพบก้อนปูน หรือก้อนสารเคมีสะสมพวกเหล็กและแมงกานีสในชั้นดินล่าง ดินมีการระบายน้ำค่อนข้างเลวถึงเลว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบหรือที่ราบลุ่ม ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิบัติการดินเป็นกรดแกถึงเป็น	เป็นดินเหนียวที่มีโครงสร้างแน่นทึบ เมื่อหนาดินแห้งจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังและไหลบ่าท่วมขังสูงในฤดูฝน

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ต่างปานกลาง ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวสวนใหญ่ใช้ทำนา มีบ้างบางแห่ง ยกร่องเพื่อปลูกพืชผักหรือไม้ผล ซึ่งมักจะให้ผลผลิตค่อนข้างสูง ตัวอย่างดินที่พบ ได้แก่ ชุดดินราชบุรี และ ชุดดินสระบุรี	
๕) หน่วยที่ดินที่ ๗	
ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว มีสีเทาหรือสีน้ำตาลปนเทา พบจุดประสีน้ำตาล สีเหลืองหรือสีแดงปะปนตลอดชั้นดิน เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำนํ้าเป็นดินลึก มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว พบบริเวณพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปานกลางปฏิกิริยาดินเป็นกรดแก่ถึงด่างอ่อน มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๗.๕ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวสวนใหญ่ใช้ทำนา ถ้าหากมีการชลประทานและการจัดการที่ดี สามารถทำนาได้ ๒ ไร่ ผลิตค่อนข้างสูง ตัวอย่างดินที่พบได้แก่ ชุดดินนครปฐม	เป็นดินเหนียวที่มีโครงสร้างแน่นทึบ เมื่อหน้าดินแห้งจะแข็งไถพรวนยาก บางพื้นที่อาจขาดแคลนน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ ของดินต่ำและในฤดูฝนจะมีน้ำท่วมขังและไหลบ่าท่วมขังสูงในฤดูฝน
๖) หน่วยที่ดินที่ ๘	
ลักษณะดินมีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของดินและอินทรีย์วัตถุที่ได้จากการชะลอกรองน้ำ ดินล่างมีสีเทา บางแห่งมีเปลือกหอยปะปนอยู่ด้วยพบบริเวณที่ราบลุ่ม ปัจจุบันเกษตรกรได้ทำการขุดร่องเพื่อปลูกพืชผลต่างๆ ทำให้สภาพพื้นดินเดิมเปลี่ยนแปลงไปตามปกติดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ปฏิกิริยาดินเป็นกรดแก่ถึงเป็นด่างอ่อน มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๗.๕ ตัวอย่างดินที่พบ ได้แก่ ชุดดินธนบุรี ชุดดินสมุทรสงครามและชุดดินดำเนินสะดวก	เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ดินเป็นกรดรุนแรงถึงกรดจัดมาก ในฤดูฝนมีน้ำท่วมขัง มีระดับน้ำใต้ดินตื้นหรืออยู่ใกล้ผิวดิน ทำให้เสี่ยงต่อการถูกน้ำท่วมขังทำความเสียหายหรือมีผลกระทบ ต่อผลผลิตดินในกลุ่มนี้ได้รับการปรับปรุงบำรุงดินเป็นอย่างดี และได้ทำกันมานานแล้วซึ่งถือว่าไม่มีปัญหาแต่ประการใดในเรื่องคุณภาพของดิน
๗) หน่วยที่ดินที่ ๑๑	
ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินเหนียว ดินบนมีสีดำหรือ สีเทาแก ดินล่างมีสีเทาและมีจุดประสีน้ำตาลสีเหลืองหรือสีแดงปะปนอยู่เป็นจำนวนมากในช่วงดินล่างตอนบน และพบจุดประสีเหลืองฟางข้าวของสารจาโรโซทในระดับความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน พบบริเวณที่ราบตามชายฝั่งทะเลหรือที่ราบลุ่มภาคกลาง เป็นดินลึก มีการระบายน้ำเร็ว มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด ค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๔.๕-๕.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ทำนา บางแห่งยกร่องปลูกพืชผัก สมเขี้ยวหวาน และสนปฐิพัท ธาตินเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงบำรุงดิน ใช้ปุ๋ย และปูนในอัตรา	ปัญหาสำคัญในการใช้ประโยชน์ที่ดินของหน่วยแผนที่นี้ ได้แก่ ดินเป็นกรดจัด อาจขาดแร่ธาตุอาหารพืชพวกไนโตรเจน และฟอสฟอรัส หรืออาจมีสารละลายพวกอลูมิเนียมและเหล็กมากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืช จัดได้ว่าเป็นดินเปรี้ยวจัด หรือดินกรดกำมะถัน

หน่วยที่ดินและลักษณะดิน	ปัญหาในการใช้ประโยชน์ที่ดิน
ที่เหมาะสม และมีการควบคุมน้ำหรือจัดระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ พืชที่ปลูกจะให้ผลผลิตดีขึ้น ตัวอย่างชุดดิน ได้แก่ ชุดดินรังสิต ชุดดินเสนา	
๘) หน่วยที่ดินที่ ๓๓	
ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนปนทรายแบ่งสีดินเป็นสีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลปนแดงบางแห่งในดินล่างลึกๆ มีจุดประสีเทาและสีน้ำตาล อาจมีแร่ไมก้าหรือคอนปูนปะปนอยู่ด้วย เกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบนสันดินริมน้ำเก่าและเนินตะกอนรูปพัด มีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาดเป็น ดินลึกมาก มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดเป็นด่างปานกลางมีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๘.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้ปลูกพืชไร่ต่างๆ เช่น ข้าวโพด อ้อย ฝ้าย ยาสูบ ถั่วต่างๆ และสับปะรด บางแห่งใช้ปลูกไม้ผลหรือ เป็นที่อยู่อาศัย ดินกลุ่มนี้ไม่มีปัญหาในการใช้ประโยชน์ ตัวอย่างดินได้แก่ ชุดดินกำแพงแสน	ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินปกติไม่มี แต่อาจมีน้ำท่วมขังหรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนักมากและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
๙) หน่วยที่ดินที่ ๓๔	
ลักษณะดินที่มีเนื้อดินเป็นพวกดินร่วนหรือดินร่วนปนทรายละเอียด มีลักษณะการทับถมเป็นชั้นๆ ของตะกอนลำน้ำในแต่ละช่วงเวลา สีดินเป็นสีน้ำตาลอ่อน อาจพบจุดประสีเทาและสีน้ำตาลชั้นดินล่างเกิดจากวัตถุต้นกำเนิดดินพวกตะกอนลำน้ำ พบบริเวณสันดินริมน้ำที่มีสภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบเป็นดินลึกมีการระบายน้ำดี มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ ๕.๕-๗.๐ ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวใช้เป็นที่อยู่อาศัย ปลูกพืชผัก และสวนไม้ผล บางแห่งปลูกยาสูบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางภาคเหนือในช่วงฤดูฝนน้ำในลำน้ำอาจเอ่อล้นฝั่งทำความเสียหายให้แก่พืชผลได้ ตัวอย่างดินในกลุ่มนี้ได้แก่ ชุดดินทามวง ชุดดินไทรงาม	ปัญหาการใช้ประโยชน์ที่ดินปกติไม่มี แต่อาจมีน้ำท่วมขังหรือไหลบ่าท่วมขังอย่างฉับพลันในระยะที่มีฝนตกหนักมากและขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

รูปที่ ๒ แสดงแผนที่กลุ่มชุดดินในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

๒.๒. ข้อมูลด้านการปกครองของจังหวัดนครปฐม

๒.๒.๑ การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดนครปฐมแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน เทศบาลนคร ๑ แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลเมือง ๕ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๐ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๙๐ แห่ง เขตการปกครอง ๗ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครปฐม อำเภอนครชัยศรี อำเภอสองพี่น้อง อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอกำแพงแสน และอำเภอกุสุมาลย์

ตารางแสดงการเขตการปกครองของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	พื้นที่ ตร.กม.	ร้อยละ	ระยะทาง จาก จังหวัดไป ยังอำเภอ (กม.)	จำนวน (แห่ง)						
				ตำบล	หมู่บ้าน	อบจ.	เทศบาล			อบต.
							นคร	เมือง	ตำบล	
เมืองนครปฐม	๔๑๗.๔๔	๑๙.๒๕	๙	๒๕	๒๑๗	๑	๑	๒	๖	๑๙
กำแพงแสน	๔๐๕.๐๑๙	๑๘.๖๘	๓๓	๑๕	๒๐๔	-	-	-	๑	๑๕
นครชัยศรี	๒๘๔.๐๓๑	๑๓.๑๐	๒๑	๒๔	๑๐๘	-	-	-	๔	๒๑
ดอนตูม	๑๗๑.๓๕๔	๗.๙๐	๓๘	๘	๖๙	-	-	-	๑	๖
บางเลน	๕๘๘.๘๓๖	๒๗.๑๖	๔๕	๑๕	๑๘๐	-	-	-	๔	๑๕
สามพราน	๒๔๔.๓๔๗	๑๑.๕๐	๒๘	๑๖	๑๓๗	-	-	๓	๒	๑๒
พุทธมณฑล	๗๖.๓๓	๒.๔๑	๔๐	๓	๑๘	-	-	-	๒	๒
รวม	๒,๑๖๘.๓๒๗		-	๑๐๖	๙๓๐	๑	๑	๕	๒๐	๙๐

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครปฐม (ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓)

๒.๒.๒ ข้อมูลประชากร

ตารางแสดงจำนวนประชากรของจังหวัดนครปฐม

อำเภอ	ชาย (คน)	หญิง (คน)	รวมประชากร (คน)	จำนวน ครัวเรือน
เมืองนครปฐม	๑๒๙,๖๘๘	๑๔๓,๕๗๒	๒๗๓,๒๖๐	๑๒๕,๖๑๘
กำแพงแสน	๖๐,๓๓๗	๖๔,๐๒๐	๑๒๔,๓๕๗	๔๖,๘๒๑
นครชัยศรี	๕๒,๔๐๗	๕๘,๓๐๒	๑๑๐,๗๐๙	๔๘,๐๑๕
ดอนตูม	๒๓,๙๗๖	๒๕,๕๗๓	๔๙,๕๔๙	๑๗,๑๖๒
บางเลน	๔๕,๕๙๔	๔๗,๐๒๕	๙๒,๖๑๙	๓๘,๐๒๙
สามพราน	๑๐๓,๔๒๗	๑๑๕,๑๐๑	๒๑๘,๕๒๘	๑๓๙,๘๓๘
พุทธมณฑล	๒๒,๑๕๗	๒๓,๓๖๘	๔๕,๕๒๕	๒๖,๙๙๙
รวม	๔๓๗,๕๘๖	๔๗๖,๙๖๑	๙๑๔,๕๔๗	๔๔๒,๔๘๒

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดนครปฐม (ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗)

๒.๓. ข้อมูลด้านการเกษตร

๒.๓.๑ ครัวเรือนเกษตรกร และการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

จังหวัดนครปฐม แบ่งการปกครองและการบริหารงานราชการ ออกเป็น ๗ อำเภอ ๑๐๖ ตำบล ๙๓๐ หมู่บ้าน มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๔๔,๔๘๔ ครัวเรือน มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร ดังนี้

ตารางแสดงข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

ที่	อำเภอ	ด้านพืช		ด้านประมง		ด้านปศุสัตว์	ยางพารา	
		ครัวเรือน	พื้นที่ (ไร่)	ฟาร์ม	พื้นที่ (ไร่)	ราย	ราย	พื้นที่ (ไร่)
๑	เมืองนครปฐม	๖,๙๑๖	๕๔,๒๐๖	๑,๒๘๗	๑๔,๐๐๐.๓๗	๒,๙๓๖	-	-
๒	กำแพงแสน	๘,๒๗๕	๑๑๐,๕๔๒	๒,๓๔๔	๒๓,๗๖๑.๐๕	๒,๕๘๙	๒	๑๘.๑๕
๓	นครชัยศรี	๕,๙๔๒	๕๔,๘๔๓	๑,๑๒๐	๘,๕๙๑.๓๑	๒,๐๖๑	-	-
๔	ดอนตูม	๓,๓๘๖	๒๔,๗๕๒	๗๒๓	๖,๒๒๙.๕๑	๑,๔๐๕	-	-
๕	บางเลน	๙,๖๒๖	๑๕๔,๙๖๓	๓,๕๐๘	๓๕,๓๗๗.๙๒	๑,๒๑๐	-	-
๖	สามพราน	๘,๙๗๒	๔๑,๖๐๔	๙๓๕	๔,๖๘๕.๒๓	๑,๕๐๓	-	-
๗	พุทธมณฑล	๑,๓๖๗	๑๓,๗๔๒	๑๘๒	๖๖๒.๕๓	๔๔๕	-	-
รวม		๔๔,๔๘๔	๔๕๔,๖๕๒	๑๐,๐๙๙	๙๓,๓๐๗.๙๑	๑๒,๑๔๙	๒	๑๘.๑๕

ที่มา : สนง.เกษตรจังหวัดนครปฐม ,สนง.ประมงจังหวัดนครปฐม ,สนง.ปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม ,การยางแห่งประเทศไทย

๒.๓.๒ การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๕๔๙,๙๑๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๕๘ การทำเกษตรกรรมที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม ได้แก่ การทำนาทำไร่ ทำสวนผลไม้และพืชผัก การเลี้ยงสัตว์ และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ตารางแสดงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร

กิจกรรม การเกษตร	อำเภอ							รวม
	เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล	
๑. ข้าว (ไร่)								
๑.๑ ข้าวนาปี	๙,๙๘๖	๒๓,๐๒๙	๒๗,๙๑๓	๑๓,๗๑๕	๑๓๘,๑๙๙	๕,๓๒๐	๑๑,๓๑๘	๒๒๙,๔๘๐
๑.๒ ข้าวนา ปรัง	๖,๑๖๘	๑๘,๕๗๕	๒๔,๐๕๐	๘,๕๗๙	๑๕๐,๖๓๖	๕,๐๐๔	๑๑,๐๒๖	๒๒๔,๐๓๘
๒. พืชไร่	๑๘,๔๘๘	๗๐,๙๐๓	๑๖๙	๒๕๒	๑๙๙	๓๘	๐	๙๐,๐๓๙
๓. พืชผัก	๑๘,๒๑๗	๑๒,๙๕๖	๑๑,๘๐๒	๕,๐๙๒	๗,๐๐๗	๑,๒๔๐	๖๔๑	๕๖,๙๕๕
๔. ไม้ดอก/ ไม้ประดับ	๘๖๗	๑,๐๗๑	๔,๙๓๖	๑,๐๙๕	๔,๕๒๔	๔,๖๒๕	๘๑๔	๑๗,๙๓๒
๕. ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	๖,๕๓๙	๒,๔๗๘	๙,๗๖๖	๔,๕๖๒	๔,๔๕๗	๒๙,๘๖๐	๙๖๔	๕๘,๖๒๖
๖. สมุนไพร/ เครื่องเทศ	๑๑๙	๑๐๕	๒๕๗	๓๖	๕๗๗	๕๒๑	๕	๑,๖๒๐
๗ ปศุสัตว์ (ไร่) (พืชอาหารสัตว์)	๙๓๘	๙๕๔	๒๕	๖	๒๓	๖	๐	๑,๙๕๒
๘. ประมง (ไร่)	๑๔,๐๐๐.๓๗	๒๓,๗๖๑.๐๕	๘,๕๙๑.๓๑	๖,๒๒๙.๕๑	๓๕,๓๗๗.๙๒	๔,๖๘๕.๒๓	๖๖๒.๕๓	๙๓,๓๐๗.๙๑

๒.๓.๓ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งน้ำค่อนข้างอุดมสมบูรณ์เนื่องจากตั้งอยู่ระหว่างลุ่มน้ำสำคัญ ๒ ลุ่มน้ำ ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลอง และลุ่มน้ำเจ้าพระยา จึงได้รับประโยชน์จากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่จากลุ่มน้ำแม่กลอง และโครงการเจ้าพระยาใหญ่ จากลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น ๘๒๖,๔๓๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐๐ ของพื้นที่การเกษตร และ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๙๘ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด การชลประทานในจังหวัด ได้มีการจัดสรร น้ำระบายให้แก่พื้นที่เพาะปลูกรวม ๘ โครงการ

แหล่งน้ำชลประทาน มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยจัดทำเป็นระบบชลประทานเพื่อการเกษตร อุปโภค-บริโภค และอื่น ๆ ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง โดยมี

- ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานแม่กลองใหญ่ โดยรับน้ำจากเขื่อนแม่กลองในจังหวัดกาญจนบุรี โครงการชลประทาน ๕ โครงการ (โครงการที่ ๑-๕) ขึ้นอยู่กับสำนักงานชลประทานที่ ๑๓

- ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน อาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเจ้าพระยา โดยรับน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยาในจังหวัดชัยนาท โครงการชลประทาน ๓ โครงการ (โครงการที่ ๖-๘) ขึ้นอยู่กับสำนักงานชลประทานที่ ๑๑

มีหน่วยงานของกรมชลประทานทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำในจังหวัด ทั้งหมด ๘ โครงการ ดังนี้

๑. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษากำแพงแสน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม กำแพงแสน ดอนตูม บางเลน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๖๓,๙๗๑ ไร่

๒. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครปฐม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม กำแพงแสน สามพราน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๗๔,๓๒๑ ไร่

๓. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครชุม สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอมืองนครปฐม และสามพราน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๔๑,๓๘๙ ไร่

๔. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพนมทวน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอกำแพงแสน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๕๓,๘๔๙ ไร่

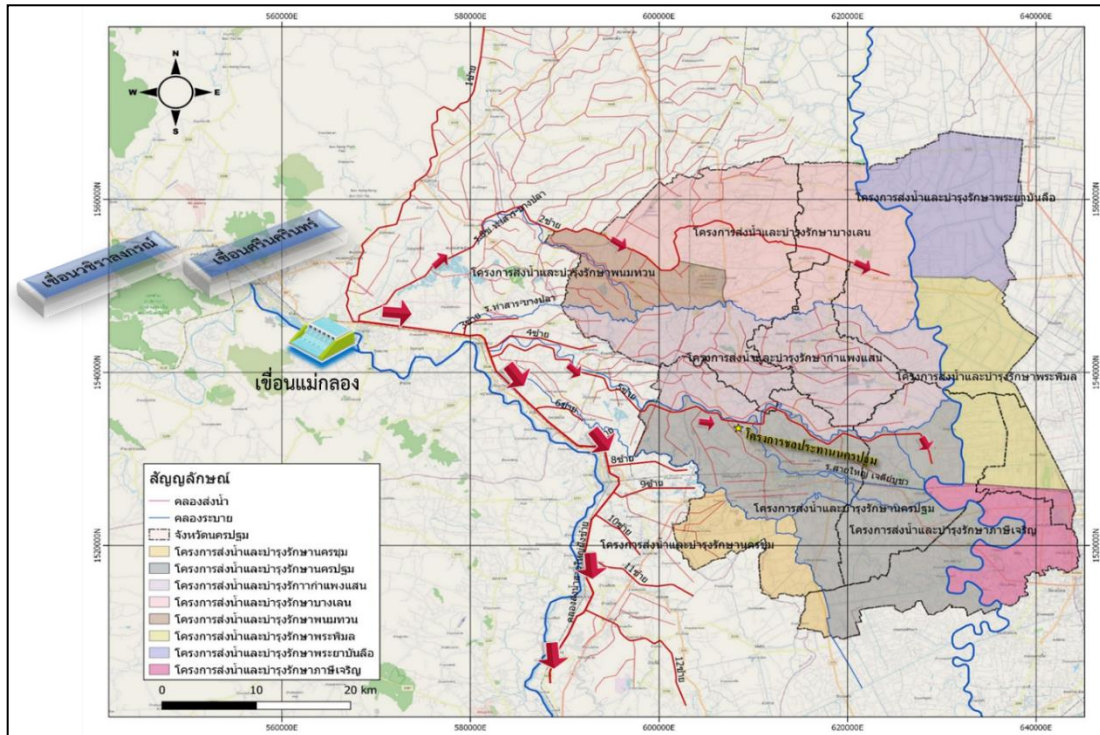
๕. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางเลน สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอกำแพงแสน ดอนตูม และอำเภอบางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๘๔,๑๓๑ ไร่

๖. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระยาบรรลือ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอบางเลน รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๘๕,๒๙๕ ไร่

๗. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพระพิมล สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอบางเลน นครชัยศรี และพุทธมณฑล รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๑๐๑,๕๐๓ ไร่

๘. โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาภาษีเจริญ สามารถส่งน้ำให้กับพื้นที่เพาะปลูกในอำเภอสามพราน และนครชัยศรี รวมพื้นที่รับประโยชน์ ๒๑,๙๗๖ ไร่

การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น ๒ ฝั่ง ๑.ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีนที่รับน้ำจากลุ่มน้ำแม่กลอง ๒.ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน รับน้ำจากลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำท่าจีน

รูปภาพ การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน

๑) การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำท่าจีน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ๙๕๗,๑๖๗ ไร่ อยู่ในเขต อ.เมือง อ.กำแพงแสน อ.ดอนตูม พื้นที่บางส่วนของ อ.บางเลน อ.นครชัยศรี และ อ.สามพราน

ลักษณะการส่งน้ำ โดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity) ปริมาณน้ำที่ส่งแต่ละช่วงเวลาขึ้นอยู่กับความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร อุปโภค-บริโภค และอื่น ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ชลประทานจะคำนวณปริมาณน้ำเป็นรายสัปดาห์ และแจ้งความต้องการน้ำดังกล่าว ไปยังส่วนจัดสรรน้ำและบำรุงรักษา สำนักงานชลประทานที่ ๑๓ เพื่อประสานให้ผู้เกี่ยวข้องดำเนินการส่งน้ำจากเขื่อนแม่งลอง เข้าพื้นที่จังหวัดนครปฐมตามปริมาณที่ต้องการ โดยคลองส่งน้ำสายหลัก มีจำนวน ๓ สาย คือ

๑.๑ คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย ๒ ซ้าย หรือ ๒L เป็นคลองส่งน้ำดาดคอนกรีตรับน้ำเข้าพื้นที่จังหวัดนครปฐม ที่ ต.หนองกระทุ่ม อ.กำแพงแสน และปลายคลองส่งน้ำจะปล่อยน้ำส่วนที่เหลือใช้ลงสู่แม่น้ำท่าจีนที่บริเวณวัดชุมนุช ศรีธรา ในเขตเทศบาลตำบลบางเลน

๑.๒ คลองท่าสาร-บางปลา เป็นคลองธรรมชาติ(คลองดิน) รับน้ำจากเขื่อนแม่งลอง ผ่านทางคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย เข้าสู่จังหวัดนครปฐม ที่ ต.ทุ่งลูกนก อ.กำแพงแสน วัตถุประสงค์หลัก ในการส่งน้ำเข้าคลองสายนี้ เพื่อรักษาระบบนิเวศ ควบคุมคุณภาพน้ำในแม่น้ำท่าจีนให้อยู่ในเกณฑ์เพื่อการอุปโภค-บริโภค ระบายน้ำลงแม่น้ำท่าจีน ที่วัดบางปลา ต.บางปลา อ.บางเลน ปริมาณน้ำที่ส่งได้สูงสุด ๕๐ ลบ.ม./วินาที

๑.๓ คลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้าย ๕ ซ้าย หรือ ๕L เป็นคลองส่งน้ำดาดคอนกรีต รับน้ำจากเขื่อนแม่งลอง ผ่านทางคลองส่งน้ำสายใหญ่ฝั่งซ้ายเข้าสู่จังหวัดนครปฐม ที่ ต.บ้านยาง อ.เมือง ปริมาณน้ำทั้งหมดจะถูกส่งกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านคลองส่งน้ำสายย่อย จำนวน ๑๒ สาย พื้นที่เป้าหมายการส่งน้ำที่สำคัญ ได้แก่ ส่งน้ำผ่านคลอง ๙ขวา – ๕ซ้าย เพื่อเป็นน้ำต้นทุนสำหรับผลิตน้ำประปาให้กับเทศบาลนครนครปฐม และเพื่อควบคุมคุณภาพน้ำในคลองเจดีย์บูชา

๒) การบริหารจัดการน้ำพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ๒๗๘,๕๓๓ ไร่ อยู่ในเขต อ.พุทธมณฑล พื้นที่บางส่วนของ อ.บางเลน อ.นครชัยศรี อ.สามพราน

การส่งน้ำให้กับพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน ลักษณะการส่งน้ำจะเป็นการส่งน้ำเข้าคลองธรรมชาติ ปริมาณน้ำต้นทุนที่ส่งให้กับพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีน มาจากลุ่มน้ำเจ้าพระยาและลุ่มน้ำท่าจีน วิธีการส่งน้ำ มี ๒ ลักษณะ คือ

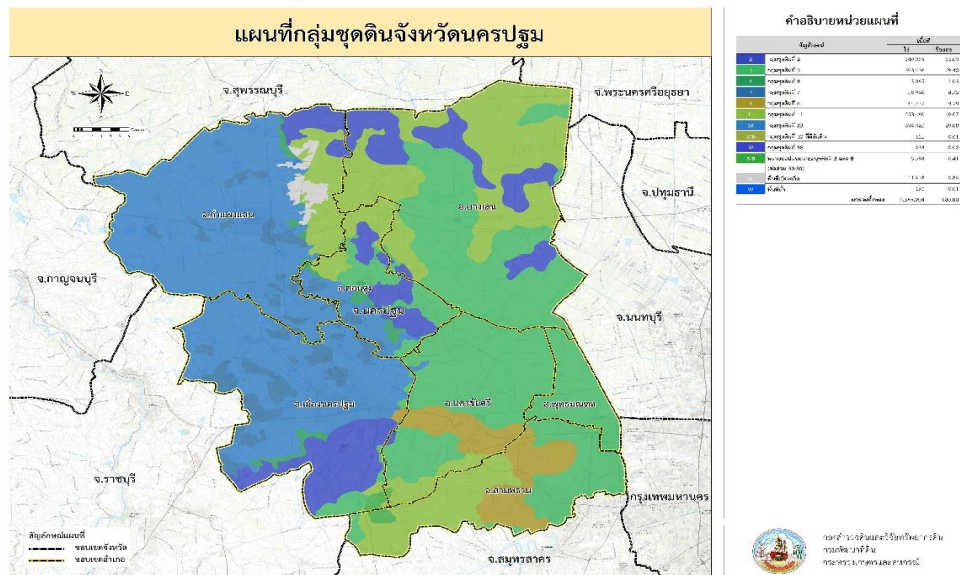
๑. กรณีระดับน้ำในคลองพระยาบรรลือ คลองพระพิมล คลองนราภิรมย์ คลองมหาสวัสดิ์และแม่น้ำท่าจีน มีระดับสูง จะใช้วิธีเปิดบานระบายน้ำ เพื่อรับน้ำเข้าพื้นที่

๒. กรณีระดับน้ำในคลองพระยาบรรลือ คลองพระพิมล คลองนราภิรมย์ คลองมหาสวัสดิ์ และแม่น้ำท่าจีนมีระดับต่ำ จะใช้วิธีปิดบานระบายน้ำ และเดินเครื่องสูบน้ำเพื่อสูบน้ำเข้ามาในพื้นที่

๒.๓.๔ ลักษณะดิน (ที่มา : สถานีพัฒนาที่ดิน)

จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๕๕,๒๐๔ ไร่ จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดินที่ปรากฏพบในพื้นที่จังหวัดนครปฐมพอแบ่งออกได้เป็นหน่วยหรือกลุ่มใหญ่ๆ ได้ ๙ หน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) แต่ละหน่วยที่ดิน (กลุ่มชุดดิน) ได้แสดงอาณาเขตไว้ในแผนที่ความเหมาะสมของดินกับพืชเศรษฐกิจขนาดมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ โดยใช้หมายเลขกำกับ

แผนที่แสดงกลุ่มชุดดินในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

๒.๔. ข้อมูลสินค้าเกษตรเศรษฐกิจ

๒.๔.๑ พืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด ได้แก่ ข้าว โดยปลูกทั้งข้าวนาปีและนาปรัง มีพื้นที่เพาะปลูกทั่วทุกอำเภอ มากที่สุดที่อำเภอบางเลน และนครชัยศรี พันธุ์ข้าวที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดได้แก่

ข้าวเจ้าพื้นแข็ง: พันธุ์สุพรรณบุรี ๑ , กข๓๑ , กข๔๑ , กข๕๑ , กข๔๗ , กข๔๙

ข้าวเจ้าพื้นนุ่ม: พันธุ์ กข๔๓ , กข๒๑ , กข๗๙ และอื่นๆ เช่น ข้าวหอมปทุม ข้าวหอมมะลิผลผลิตเฉลี่ย ๗๖๕ กิโลกรัม/ไร่

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และพื้นที่การเพาะปลูกพืชที่สำคัญ

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร	พื้นที่ปลูกรวม (ไร่)	พื้นที่ปลูกรายอำเภอ (ไร่)						
		(ครัวเรือน)		เมืองนครปฐม	กำแพงแสน	นครชัยศรี	ดอนตูม	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
๑	ข้าวนาปี	๑๓,๔๐๗	๒๒๙,๔๘๐	๙,๙๘๖	๒๓,๐๒๙	๒๗,๙๑๓	๑๓,๗๑๕	๑๓๘,๑๙๙	๕,๓๒๐	๑๑,๓๑๘
๒	ข้าวนาปรัง	๑๒,๓๒๔	๒๒๔,๐๓๘	๖,๑๖๘	๑๘,๕๗๕	๒๔,๐๕๐	๘,๕๗๙	๑๕๐,๖๓๖	๕,๐๐๔	๑๑,๐๒๖
๓	อ้อยโรงงาน	๑,๙๕๗	๘๖,๕๔๙	๑๙,๖๗๙	๖๖,๗๖๙	๓๖	๒๐	๔๕	-	-
๔	มันสำปะหลัง	๘	๑๒๘	-	๑๒๘	-	-	-	-	-
๕	ส้มโอ	๑,๕๓๒	๗,๑๖๒	๕๗	๔๑	๑,๑๕๙	๑๗๕	๒๘๔	๕,๒๘๑	๑๖๕
๖	ฝรั่ง	๑,๙๐๓	๘,๐๗๔	๖๖๘	๑๔๘	๑,๘๔๒	๗๑	๒๔๙	๕,๐๖๖	๓๐
๗	กล้วยน้ำว้า	๒,๒๘๒	๓,๘๘๖	๙๙๔	๕๔๑	๕๖๓	๑๙๘	๔๔๖	๑,๐๐๓	๑๔๑
๘	มะม่วง	๓,๑๑๖	๘,๑๘๕	๑,๖๑๐	๕๐๙	๑,๘๒๒	๔๐๓	๘๑๒	๒,๘๓๗	๑๙๒
๙	มะพร้าวอ่อน	๓,๐๓๒	๑๙,๒๙๙	๑,๙๐๑	๔๑๗	๒,๙๘๒	๓,๕๑๗	๑,๘๗๓	๘,๔๑๑	๑๙๘
๑๐	หน่อไม้ฝรั่ง	๒๖๒	๗๖๘	๔๑๘	๓๓๖	-	๑๔	-	-	-
๑๑	ข้าวโพดฝักอ่อน	๑,๐๘๖	๗,๙๒๖	๑,๗๒๑	๖,๒๐๕	-	-	-	-	-
๑๒	ข้าวโพดฝักสด	๑๓๗	๑,๑๙๕	๖๓๐	๔๓๕	-	๑๓๐	-	-	-
๑๓	คะน้า	๕๗๖	๘,๙๕๓	๑,๘๐๑	๕๕๒	๓,๓๕๕	๑,๑๕๒	๒,๐๙๑	๒	-
๑๔	กวางตุ้ง	๖๒๘	๗,๑๖๗	๒,๒๗๑	๙๗๔	๒,๓๑๗	๑,๓๒๕	๒๘๐	-	-
๑๕	กะเพรา	๖๑๐	๑,๒๑๑	๓๑๕	๕๒๒	๗๑	๑๐๒	๑๗๕	๕	๒๑
๑๖	กล้วยไม้ตัดดอก	๖๖๙	๙,๙๔๑	๖๒๓	๖๗๗	๑,๘๔๑	๔๓๐	๓,๙๐๑	๒,๐๓๐	๔๓๙

ตารางแสดงข้อมูลการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	พื้นที่ปลูกรวม (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (ล้านบาท)
๑	ข้าวนาปี	๑๓,๔๐๗	๒๒๙,๔๘๐	๑๘๔,๗๓๑	๘๐๕	๑๐.๐๘	๑,๘๖๒.๐๙
๒	ข้าวนาปรัง	๑๒,๓๒๔	๒๒๔,๐๓๘	๑๘๓,๙๓๕	๘๒๑	๑๐.๒๔	๑,๘๘๓.๔๙
๓	อ้อยโรงงาน	๑,๙๕๗	๘๖,๕๔๙	๕๕๕,๕๘๐	๑๔,๕๖๗	๑.๐๑	๕๖๑.๑๔
๔	มันสำปะหลัง	๘	๑๒๘	๒๔๐	๔,๕๒๔	๒.๙๒	๐.๗๐
๕	ส้มโอ	๑,๕๓๒	๗,๑๖๒	๕,๗๗๘	๒,๔๘๖	๗๓.๐๕	๔๒๒.๐๘
๖	ฝรั่ง	๑,๙๐๓	๘,๐๗๔	๓๐,๕๗๗	๔,๑๗๖	๒๔.๕๑	๗๔๙.๔๔
๗	กล้วยน้ำว้า	๒,๒๘๒	๓,๘๘๖	๑๑,๗๘๕	๓,๔๒๐	๑๖.๗๑	๑๙๖.๙๓
๘	มะม่วง	๓,๑๑๖	๘,๑๘๕	๑๑,๘๖๗	๒,๔๔๓	๒๔.๕๙	๒๙๑.๘๑
๙	มะพร้าวอ่อน	๓,๐๓๒	๑๙,๒๙๙	๓๖,๑๗๙	๒,๘๒๓	๑๔.๗๑	๕๓๒.๑๙
๑๐	หน่อไม้ฝรั่ง	๒๖๒	๗๖๘	๓,๑๙๖	๒๘๐	๗๕.๘๓	๒๔๒.๓๕
๑๑	ข้าวโพดฝักอ่อน	๑,๐๘๖	๗,๙๒๖	๑๐,๕๐๔	๑,๕๘๖	๙.๗๒	๑๐๒.๑๐
๑๒	ข้าวโพดฝักสด	๑๓๗	๑,๑๙๕	๑,๗๘๔	๑,๖๒๒	๑๑.๑๐	๑๙.๘๐
๑๓	คะน้า	๕๗๖	๘,๙๕๓	๑๕,๙๑๕	๒,๐๒๘	๑๙.๗๖	๓๑๔.๔๘
๑๔	กวางตุ้ง	๖๒๘	๗,๑๖๗	๑๒,๙๕๒	๑,๙๖๔	๑๖.๕๙	๒๑๔.๘๗
๑๕	กะเพรา	๖๑๐	๑,๒๑๑	๕,๔๑๐	๔๘๕	๑๗.๖๗	๙๕.๕๙
๑๖	กล้วยไม้ตัดดอก	๖๖๙	๙,๙๔๑	๔๑,๘๑๒	๓๘๙	๔๕.๑๘	๑,๘๘๙.๐๗

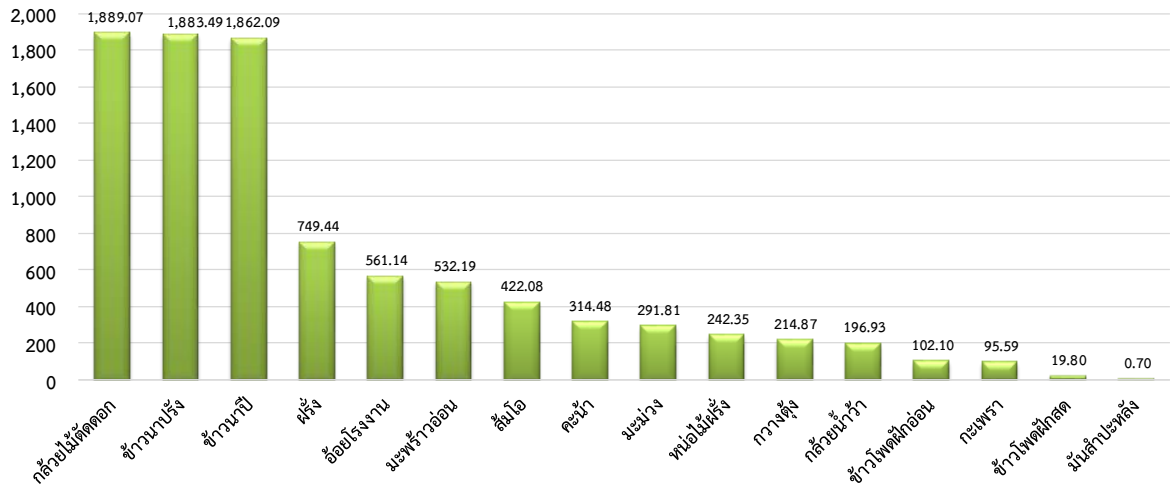
๒.๔.๒ ปศุสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพ มากจังหวัดหนึ่งของภาคกลาง โดยมีสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญ คือ โคเนื้อ ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ดเนื้อ และเป็ดไข่

ตารางแสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญ

ที่	ชนิดสินค้า	เมือง		กำแพงแสน		นครชัยศรี		ดอนตูม		บางเลน		สามพราน		พุทธมณฑล	
		จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)	จำนวน (ตัว)	เกษตรกร (ราย)
๑	โคเนื้อ	๑๓,๕๘๓	๖๐๕	๑๔,๑๑๓	๖๖๓	๒,๗๕๖	๑๒๑	๔,๙๗๔	๒๙๗	๒,๕๗๘	๑๑๙	๖๗๘	๓๖	๕๐	๕
๒	โคนม	๕,๒๔๙	๑๘๓	๒๑,๐๑๙	๖๖๕	๐	๐	๐	๐	๑๐๓	๑	๒๖	๑	๐	๐
๓	สุกร	๕๔,๗๘๗	๖๓	๓๖,๘๘๘	๒๑	๑๖๑	๓	๔๒๒	๘	๗,๑๗๕	๑๒	๕๕๒	๑๖	๐	๐
๔	ไก่เนื้อ	๑,๘๓๘,๗๒๓	๓๓	๒๗๐,๒๐๑	๗๕	๑,๓๑๘,๐๘๕	๔	๔๙,๔๐๐	๕	๒๐,๑๘๘	๑๗	๑,๘๘๒	๒๐	๐	๐
๕	ไก่ไข่	๒๒,๐๑๕	๒๑	๙,๙๙๘	๑๘๙	๑,๒๕๕	๒๑	๕๙,๑๑๓	๔๖	๒,๖๓๗,๖๕๕	๑๓๗	๖,๔๑๔	๖๐	๗๕๕	๗๓
๖	เป็ดเนื้อ	๗๘๔,๑๒๘	๑๘	๘,๖๘๕	๙๘	๓,๑๑๐	๒๖	๒๔๒	๔	๑๕,๒๓๘	๘	๘๒๐	๒๓	๐	๐
๗	เป็ดไข่	๒๗,๑๐๑	๑๙	๕๕,๔๗๓	๑๖๒	๗,๑๙๒	๔๖	๑๗,๖๔๘	๑๗	๕๙๐,๔๙๑	๒๓๕	๑,๖๔๘	๖๓	๓๔๗	๓๑

แผนภูมิแสดงมูลค่าการผลิตพืชเศรษฐกิจ จังหวัดนครปฐม
(ล้านบาท)

ตารางแสดงการเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวนเกษตรกร (ครัวเรือน)	จำนวนเลี้ยงรวม (ตัว)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (บาท)
๑	โคเนื้อ	๑,๘๔๖	๓๘,๗๓๒	๗,๗๔๖,๔๐๐	๒๐๐	๖๗.๗๒	๕๒๔,๕๘๖,๒๐๘
๒	โคนม	๘๕๐	๒๖,๓๔๗	๖๕,๙๔๒,๕๐๐	๒,๕๐๐	๒๑.๒๓	๑,๔๐๑,๐๒๐,๗๗๕
๓	สุกร	๑๒๓	๙๙,๙๘๕	๙,๙๙๘,๕๐๐	๑๐๐	๗๔.๘๐	๗๔๗,๘๘๗,๘๐๐
๔	ไก่เนื้อ	๑๕๔	๓,๔๙๘,๔๗๙	๘,๐๔๖,๕๐๑.๗๐	๒.๓	๔๐	๓๒๑,๘๖๐,๐๖๘
๕	ไก่ไข่	๕๔๗	๒,๗๓๗,๒๐๕	๘๒๙,๓๗๓,๑๑๕ (ฟอง)	๓๐๓ (ฟอง)	๓.๖๐ (ฟอง)	๒,๙๘๕,๗๔๓,๒๑๔
๖	เป็ดเนื้อ	๑๗๗	๘๑๒,๒๒๓	๒,๐๓๐,๕๕๗.๕๐	๒.๕	๗๕.๖๐	๑๕๓,๕๕๐,๑๔๗
๗	เป็ดไข่	๕๗๓	๖๙๙,๙๐๐	๑๘๘,๙๗๓,๐๐๐ (ฟอง)	๒๐๗ (ฟอง)	๔.๖๒ (ฟอง)	๘๗๓,๐๕๕,๒๖๐

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

๒.๔.๓ สัตว์น้ำเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของจังหวัดนครปฐม มีกระจายทั่วไปในทุกอำเภอ พื้นที่เพาะเลี้ยงจำนวนมาก ได้แก่ อำเภอบางเลน อำเภอกำแพงแสน และอำเภอเมืองนครปฐม

ตารางแสดงข้อมูลจำนวนเกษตรกร และการทำประมงที่สำคัญ

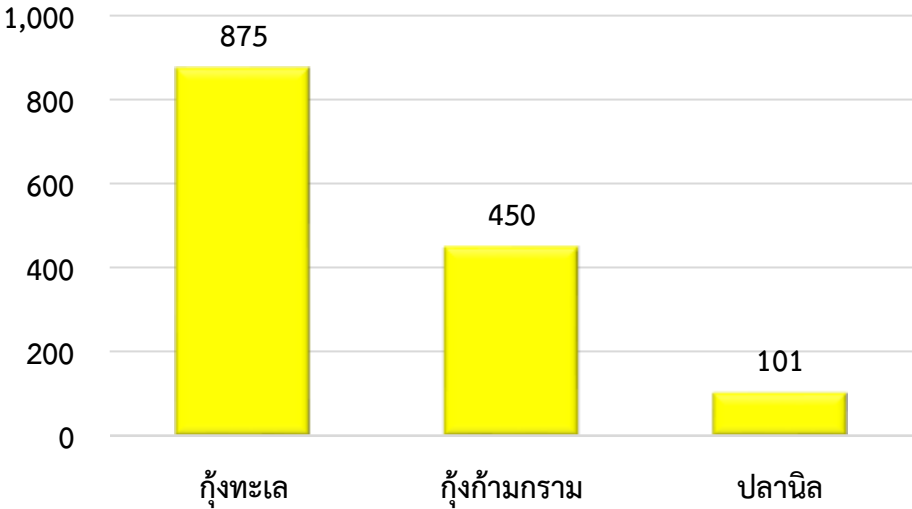
ที่	ชนิดสัตว์น้ำ	เมือง		กำแพงแสน		นครชัยศรี		ดอนตูม		บางเลน		สามพราน		พุทธมณฑล	
		เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่ (ไร่)
๑	กุ้งทะเล	๒๓๙	๒,๘๓๐.๑๔	๖๘๔	๗,๕๘๔.๒๐	๓๐๗	๒,๖๑๑.๐๐	๑๔๑	๑,๕๔๑.๐๐	๑,๑๓๗	๑๑,๙๕๙.๒๗	๑๙๙	๑,๙๒๔.๘๖	๔	๒๑.๖๓
๒	กุ้งก้ามกราม	๒๓๑	๕,๒๑๖.๙๕	๑,๕๑๑	๑๕,๑๘๗.๒๔	๑๖๓	๑,๘๘๘.๐๐	๑๑๕	๑,๑๒๗.๕๕	๕๒๙	๕,๖๑๗.๙๐	๕๒	๕๐๒.๙๐	-	-
๓	ปลาทะเล	-	-	-	-	๑๐	๖๑.๕๐	-	-	-	-	๖	๑๗.๙๕	-	-
๔	ปลาน้ำจืด	๔๒๐	๕,๓๑๖.๘๘	๑๐๓	๘๐๕.๒๔	๔๐๒	๓,๑๐๙.๙๔	๔๓๔	๓,๔๙๕.๘๕	๑,๘๐๘	๑๗,๗๒๙.๓๔	๖๓๙	๒,๒๐๖.๙๘	๑๗๒	๖๓๑.๓๘
๕	ปูน้ำจืด	-	-	-	-	-	-	-	-	๒	๐.๕๒	-	-	-	-
๖	สัตว์น้ำสวยงาม	๓๖๑	๕๑๑.๙๓	๑๑	๑๘.๘๑	๒๒๑	๒๗๓.๒๒	๑๗	๒๗.๐๓	๑๗	๔๕.๑๗	๓๐	๙.๒๐	๑	๐.๑๐
๗	สัตว์น้ำอื่นๆ (จระเข้,เตาพาบ)	๓๕	๑๒๔.๔๒	๓๕	๑๖๕.๕๖	๑๗	๖๔๗.๖๖	๑๖	๓๘.๐๙	๑๕	๒๕.๗๒	๙	๒๓.๓๓	๕	๙.๔๒
๘	หอยน้ำจืด	๑	๐.๐๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

ตารางแสดงข้อมูลการทำประมงเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดนครปฐม

ที่	ชนิดสินค้า	จำนวน เกษตรกร (ฟาร์ม)	พื้นที่เลี้ยงรวม (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่าการผลิต (บาท)
๓	กุ้งทะเล	๒,๗๑๑	๒๘,๔๗๒.๑๐	๕,๙๕๗.๐๖	๒๐๙.๒๒๔๖๔	๑๔๗	๘๗๕,๐๓๓,๒๗๘
๒	กุ้งก้ามกราม	๒,๖๐๑	๒๙,๕๔๐.๕๔	๑,๖๘๗	๕๗.๑๐๗๙๖๑	๒๖๗	๔๔๙,๕๘๕,๕๐๐
๑	ปลานิล	๒,๗๗๒	๒๐,๘๓๑.๘๖	๒,๑๓๔.๗๓	๑๐๒.๔๗๔๒๙	๔๗	๑๐๑,๒๒๘,๘๙๗

แผนภูมิแสดงมูลค่าการผลิตประมงเศรษฐกิจ จังหวัด
นครปฐม
(ล้านบาท)

ส่วนที่ ๓ แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๙

๓.๑ การวิเคราะห์ SWOT

Strength (จุดแข็ง)	Weakness (จุดอ่อน)
๑. ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ของจังหวัดนครปฐมเป็นที่ราบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจังหวัดจากทิศเหนือไปสู่ทิศใต้พื้นที่ตอนกลางของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำกระจายเป็นแห่ง ๆ ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันออกและด้านใต้เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน มีคลองธรรมชาติและคลองข่อยที่ขุดขึ้นอยู่มากจึงเหมาะกับการเพาะปลูก และการทำเกษตร ๒. สภาพภูมิอากาศ ร้อนชื้นและเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล เหมาะสมกับการปลูกพืชหลากหลายชนิด ๓. จังหวัดนครปฐมมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านทรัพยากรดินและแหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์มีระบบชลประทานครอบคลุมทั่วพื้นที่ เนื่องจากได้รับน้ำจากเขื่อนแม่กลองและแม่น้ำเจ้าพระยาทำให้มีความพร้อมด้านการทำเกษตรที่หลากหลาย พร้อมเป็นเมืองผลิตอาหารเกษตร และอุตสาหกรรม ๔. เป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้เขตเมืองหลวงมีการคมนาคมขนส่งสะดวกและเขตพื้นที่อุตสาหกรรม ทำให้ได้เปรียบในเรื่องของการขนย้ายพืชผลทางการเกษตร ทั้งด้านต้นทุน และระยะเวลาในการเดินทาง ๕. จังหวัดนครปฐมมีฐานทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญหลายจุด รวมทั้งตลาดน้ำ ร้านอาหาร/คาเฟ่ ที่มีความหลากหลาย ๖. จังหวัดนครปฐมมีโรงงานอุตสาหกรรมอาหารและเกษตรแปรรูปจำนวนมาก ๗. มีตลาดรวบรวมจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรภายในจังหวัดและในจังหวัดใกล้เคียง ๘. มีสถาบันการศึกษาจำนวนมากตั้งอยู่ในพื้นที่ ๙. มีสินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น GI ได้แก่ ส้มโอ มะพร้าว น้ำหอม (กำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการขอรับรอง) ๑๐. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง	๑. การขยายตัวของพื้นที่เมือง ชุมชน และอุตสาหกรรมที่ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ๒. ปัญหาการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีทำให้เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงโดยไม่คำนึงถึงคุณภาพและมีผลเสียต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมคุณภาพดินเสื่อมโทรมเกิดสารเคมีตกค้างในดิน ๓. เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในจังหวัดมีการเผาตอซังพืช ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผลเสียต่อดิน ๔. แรงงานภาคการเกษตรลดลง ค่าแรงงานเฉลี่ยสูงขึ้น ข้อยกจำกัดด้านแรงงาน/ขาดแคลนแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว แรงงานภาคการเกษตรลดลง ค่าแรงงานเฉลี่ยสูงขึ้น ข้อยกจำกัดด้านแรงงาน/ขาดแคลนแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว ๕. สินค้าอัตลักษณ์พื้นถิ่น GI ได้แก่ ส้มโอ มีพื้นที่ปลูกลดลงเนื่องจากการเกิดอุทกภัยความเสียหาย ๖. สถาบันเกษตรกรบางแห่งไม่มีความพร้อม และขาดผู้มีความรู้ในการใช้งานอุปกรณ์การตลาดที่ได้รับการสนับสนุน ทำให้เกิดการใช้งานที่ไม่คุ้มค่า ขาดการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ ๗. เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุมาก มีวิธีการเกษตรแบบดั้งเดิมและวิธีคิดแบบเดิม ๆ ทำให้ไม่สามารถปรับใช้เทคโนโลยีในการผลิต ทำให้ยากต่อการส่งเสริมและบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ๘. เกษตรกรรุ่นใหม่ยังมีจำนวนน้อย ๙. เกษตรกรไม่เห็นถึงประโยชน์ของการบันทึกบัญชีจึงทำให้เกษตรกรไม่ลงบันทึกบัญชี ๑๐. เกษตรกรยังปรับตัวช้าไม่ทันเทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ขาดโอกาสในเรื่องพัฒนาผลผลิตและการตลาด ซึ่งมีการแข่งขันที่สูงขึ้น ๑๑. ชุมชนส่วนใหญ่เป็นชุมชนเมือง ทำให้การขยายพื้นที่เกษตรเป็นไปได้ยาก ๑๒. เกษตรกรมีที่ดินทำกินไม่เพียงพอ ๑๓. การระบายน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำท่าจีนเป็นไปได้ยาก

๓.๑ การวิเคราะห์ SWOT (ต่อ)

Opportunity (โอกาส)	Threat (อุปสรรค)
๑. นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมเข้าไปยกระดับการผลิต นำไปสู่การลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต และต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (BCG Model) ๒. รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเอง และการอยู่ดีมีสุข เป็นการสร้างโอกาสของสมาชิกสหกรณ์ในชุมชนและช่วยสร้างเครือข่ายธุรกิจ ระหว่างชุมชนและสหกรณ์ ๓. ตลาดท่องเที่ยวขยายตัวหลังจากสถานการณ์โควิด ๔. กระแสการใส่ใจสุขภาพทำให้ผู้บริโภคให้ความสนใจด้านอาหารปลอดภัย/เกษตรปลอดภัย ๕. ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่ขายสินค้าถึงผู้บริโภคโดยตรง โดยใช้การตลาดออนไลน์สามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วและสะดวกขึ้น ๖. การเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางคมนาคม ส่งผลให้เกิดโอกาสการขาย การตลาดที่ดีมากขึ้น ๗. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากหลายแหล่ง เช่น งบประมาณศาสตร์จังหวัด กลุ่มจังหวัด งบ อบจ.เงินทุนดอกเบี้ยต่ำจากภาครัฐ และ งบกองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน ๘. ภาคธุรกิจให้ความสนใจ ด้านอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้น	๑. นโยบายภาครัฐมีการเปลี่ยนแปลง ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ๒. ความผันผวนทางการเมืองในปัจจุบันก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางนโยบาย วิธีปฏิบัติ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน ๓. ธุรกิจเอกชนมีการเจริญเติบโตมากขึ้น มีการช่วงชิงตลาดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเดียวกัน ๔. ค่าแรงขั้นต่ำที่เพิ่มขึ้นทำให้แรงงานออกจากภาคการเกษตร ๕. ต้นทุนภาคเกษตรสูงขึ้นจากการปรับตัวที่สูงขึ้นของสินค้าและค่าสาธารณูปโภค (เช่น ราคาปัจจัยการผลิต ค่าแรงงาน ค่าเช่าที่ดิน ราคาพลังงาน เป็นต้น) ๖. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกส่งผลต่อผลผลิตของเกษตรกร ๗. มาตรการกีดกันทางการค้าของต่างประเทศทำให้การส่งออกมีความยุ่งยาก ๘. สถานการณ์ความไม่สงบของต่างประเทศ และสภาวะเศรษฐกิจโลก ส่งผลต่อความต้องการสินค้าเกษตร ๙. ขาดงานวิจัยด้านการเกษตรที่จะนำไปประยุกต์ใช้ ๑๐. ผลกระทบจากสถานการณ์ภัยพิบัติและโรคระบาด ทำให้รายได้เกษตรกรลดลง

๓.๒ TOWS Matrix เพื่อกำหนดกลยุทธ์

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	S จุดแข็ง (ภายใน) ๑. มีระบบชลประทานครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ๒. ดินอุดมสมบูรณ์ ๓. มีการเกษตรที่หลากหลาย ๔. ใกล้ตลาดรวบรวมผลผลิตสินค้าเกษตร ๕. การขนส่งสินค้าเกษตรสะดวกรวดเร็ว ๖. เป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอุตสาหกรรม	W จุดอ่อน (ภายใน) ๑. เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ยังคงมีการใช้สารเคมี ๒. เกษตรกรรุ่นใหม่มีจำนวนน้อย ๓. แรงงานภาคการเกษตรลดลง ๔. มีปัญหามลภาวะ ด้านสิ่งแวดล้อม
O โอกาส(ภายนอก) ๑. นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับการปฏิรูปภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๒. ภาครัฐกิจให้ความสนใจ ด้านอุตสาหกรรมเกษตรเพิ่มขึ้น ๓. กระแสความต้องการและสนใจพืชสมุนไพรต้านไวรัสโควิด ๑๙ เช่น ฟ้าทะลายโจร กระชาย ขิง ๔. นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	SO กลยุทธ์ S๓O๓ – ส่งเสริมการผลิตการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ S๑O๑ – ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน S๕O๔ – พัฒนาระบบการผลิตการแปรรูปให้มีมูลค่าสูงได้มาตรฐานและปลอดภัยตรงตามความต้องการของตลาด S๖O๒-พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้องค์ความรู้งานวิจัยจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่	WO กลยุทธ์ W๑O๑ – สร้างเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ W๒O๔ – พัฒนางค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อปรับเปลี่ยนการผลิตให้ได้มาตรฐานและมีมูลค่าสูง
T ภัยคุกคาม (ภายนอก) ๑. ราคาปัจจัยการผลิตราคาสูง ๒. สถานการณ์ภัยธรรมชาติและโรคแมลงศัตรูพืช ๓. นโยบายของรัฐบาลไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของจังหวัด ๔. ภัยที่เกิดจากโรคอุบัติใหม่ เช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙	ST กลยุทธ์ S๑T๒ – ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร S๓T๔ – พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้องค์ความรู้งานวิจัยจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่	WT กลยุทธ์ W๔T๒ – บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการเกษตร W๑T๑ – ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและยั่งยืน

เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)

๑. เกษตรกรในจังหวัดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ที่มั่นคงและเพิ่มขึ้น ๓ เท่า ใน ๔ ปี
๒. สินค้าเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว พืชผัก พืชสมุนไพร ส้มโอ ถั่วลิสง มะพร้าว น้ำหอม กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งก้ามกราม ปลาสวยงาม สุกร โคเนื้อ/โคนม ไก่เนื้อ/ไก่ไข่ เป็ด และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากเกษตรปาล์มน้ำ (คาเฟ่/ร้านอาหาร/Modern Street Food) ของจังหวัดได้รับการพัฒนากระบวนการผลิตเพื่อให้ได้มาตรฐานและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
๓. ทรัพยากรทางการเกษตรถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและยั่งยืน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ เพิ่มศักยภาพ ทักษะ ความรู้ให้กับเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรด้วยการส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร และนวัตกรรม

- กลยุทธ์ ๑) พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรเพื่อปรับกระบวนการผลิตให้ได้มาตรฐานและมีมูลค่าสูง
- ๒) พัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้องค์ความรู้ งานวิจัยจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่
- ๓) สร้างเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer & Smart CO-operator)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าทางเกษตรตลอดห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และสร้างห่วงโซ่มูลค่าใหม่ (new value chain) ให้มีการแข่งขันและเพิ่มมูลค่า

- กลยุทธ์ ๑) ส่งเสริมการผลิตการเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่
- ๒) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ๓) พัฒนาระบบการผลิตการแปรรูปให้มีมูลค่าสูงได้มาตรฐานและปลอดภัยตรงตามความต้องการของตลาด

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ บริหารจัดการการใช้ทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Agriculture) และสอดคล้องกับบริบทสังคมเมือง

- กลยุทธ์ ๑) ปั่นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
- ๒) ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๓) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบมีส่วนร่วมให้เกิดความตระหนักในการวางแผนการผลิตได้

แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. ๒๕๖๖ – พ.ศ. ๒๕๗๐)

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม ๕ ปี	
๑.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : เพิ่มศักยภาพ ทักษะ ความรู้ ให้กับเกษตรกรและกลุ่ม เกษตรกรด้วยการส่งเสริม เทคโนโลยีการเกษตรและ นวัตกรรม	๑) เกษตรกรมีความรู้ และทักษะสมัยใหม่ รายได้มั่นคง สามารถ พัฒนาอาชีพและความ ภาคภูมิใจในอาชีพ เกษตรกรรม	๑) จำนวนพื้นที่การทำ เกษตรกรรมยั่งยืน เพิ่มขึ้น	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕	๓๐	๑๐๐ ไร่	๑) พัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกร เพื่อปรับกระบวนการผลิตให้ได้ มาตรฐานและมีมูลค่าสูง ๒) พัฒนาเทคโนโลยีการผลิต สินค้าเกษตรโดยใช้องค์ความรู้ งานวิจัยจากสถาบันการศึกษาใน พื้นที่ ๓) สร้างเกษตรกรและกลุ่ม เกษตรกรให้เป็นมืออาชีพ (Smart Farmer & Smart CO- operator)
	๒) พัฒนาและเชื่อมโยง เครือข่าย และ พาคี เครือข่ายในการพัฒนา เกษตรกร	๒) จำนวนสถาบัน เกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง และปริมาณธุรกิจของ สถาบันเกษตรกรเพิ่มขึ้น	๓	๓	๓	๓	๓	๑๕ แห่ง	
	๓) เพื่อผลักดันให้มีการ นำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้าน การเกษตรไปใช้ ประโยชน์มากขึ้น	๓) จำนวนเกษตรกรและ ผู้รับบริการได้รับการ ถ่ายทอดเทคโนโลยีและ นวัตกรรม สามารถนำ ความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ เพิ่มขึ้น	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๕๐	๒๕๐ ราย	

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย						กลยุทธ์
			๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม ๕ ปี	
๒.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาประสิทธิภาพการบริหาร จัดการสินค้าทางเกษตรตลอด ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) และสร้างห่วงโซ่มูลค่าใหม่ (new value chain) ให้มีการ แข่งขันและเพิ่มมูลค่า	๑) เพื่ อ ส นั บ ส นุน กระบวนการผลิต การ แปรรูป การตลาดสินค้า เกษตรให้มีคุณภาพและ มาตรฐานปลอดภัย ๒) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการโซ่ อุปทานสินค้าเกษตรและ สร้างห่วงโซ่มูลค่าใหม่ (New value chain)	๑) จำนวนแปลง/ฟาร์ม/ สถานประกอบการที่ผ่าน การรับรองมาตรฐาน เพิ่มขึ้น	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๕๐๐ แปลง/ ฟาร์ม/ สถาน ประกอบ การ	๑) ส่งเสริมการผลิตการเกษตร อินทรีย์ในพื้นที่ ๒) ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ แข่งขัน ๓) พัฒนาระบบการผลิตการแปรร ูปให้มีมูลค่าสูงได้มาตรฐานและ ปลอดภัยตรงตามความต้องการของ ตลาด
๓.ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : บริหารจัดการการใช้ ทรัพยากรการเกษตรและ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Agriculture) และ สอดคล้องกับบริบทสังคม เมือง	เพื่อให้เกิดการบูรณาการ จัดการทรัพยากรการเกษตร และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน	๑) จำนวนพื้นที่ที่ได้รับ การจัดการและฟื้นฟู ๒) ร้อยละ ของ พื้นที่ การเกษตรที่มีน้ำเพียงพอ และมีคุณภาพ ๓) จำนวนองค์กรเกษตรกร ที่มีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทรัพยากรน้ำ	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๒๐๐	๑,๐๐๐ ไร่ ร้อยละ ๗๐ ๕๐ องค์กร	๑) ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากร การเกษตร ๒) ส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม ๓) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แบบมีส่วนร่วมให้เกิดความ ตระหนักในการวางแผนการผลิต ได้

แนวทางการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม ประจำปี พ.ศ. 2570

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับแผนในระดับต่างๆ รวมถึงการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อให้การปฏิบัติราชการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความเชื่อมโยงกัน ดังนี้

แผนระดับที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

แผนระดับที่ 2 2.1 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น 3 การเกษตร

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง

แผนระดับที่ 3 3.1 แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมระยะ 20 ปี พ.ศ.2566 – 2585

เป้าหมายการพัฒนา : นครปฐมเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านเกษตรและอาหารปลอดภัย เกษตรแปรรูปมูลค่าสูง และมุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยให้สอดคล้องกับการเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3.2 แผนยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579)

เป้าหมายการพัฒนา : เกษตรกรเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ สถาบันเกษตรกรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัยภาคเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยนวัตกรรม บริหารจัดการพื้นที่เกษตรอย่างเหมาะสม

3.3 แผนพัฒนาจังหวัดนครปฐมระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวนปี พ.ศ.2570

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 : การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ที่ทันสมัย

แนวทางการพัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมด้วยนวัตกรรมบริการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมอัจฉริยะ

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตบนฐานของการเกษตรมูลค่าสูง การค้าการลงทุนแบบครบวงจร การบริการระดับคุณภาพ อุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จิตวิญญาณและสุขภาวะมาตรฐานสากล (Future Economic Development city)

แนวทางการพัฒนา ยกระดับภาคเกษตรสู่เกษตรอัจฉริยะและเกษตรมูลค่าสูงด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3.4 แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐมระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) ฉบับทบทวนพ.ศ.2570

เป้าประสงค์หลักการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด (Goals)

1. เกษตรกรในจังหวัดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ที่มั่นคงและเพิ่มขึ้น 3 เท่าใน 4 ปี
2. สินค้าเกษตรที่สำคัญได้แก่ ข้าว พืชผัก พืชสมุนไพร ส้มโอ ถั่วลิสง มะพร้าว น้ำหอม กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งก้ามกราม ปลาช่อน ปลาหมอสี สุนัข โคเนื้อ/โคนม ไก่เนื้อ/ไข่ เป็ด และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลิตผลทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์จากเกษตรปลายน้ำ (คาเฟ่/ร้านอาหาร/Modern Street Food) ของจังหวัดได้รับการพัฒนากระบวนการผลิต เพื่อให้ได้มาตรฐานและมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

3. ทรัพยากรทางการเกษตรถูกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัดนครปฐม ซึ่งมีการกิจหลักในการส่งเสริมการเกษตรด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ การปรับปรุงบำรุงดิน การบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ การตรวจรับรองมาตรฐาน รวมถึงการรวมกลุ่มเกษตรกร/จัดตั้งสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดนครปฐม มีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับแผนการพัฒนาในทุกระดับ จึงได้จัดทำกิจกรรม/โครงการเสนอเพื่อขอพัฒนาจังหวัดประจำปี พ.ศ.2570 ดังนี้

กิจกรรมภายใต้ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และพัฒนาสู่เมืองน่าอยู่ที่ทันสมัย แผนงาน ที่ 1: ยกระดับคุณภาพชีวิตแบบองค์รวมด้วยนวัตกรรมบริการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคม อัจฉริยะ จำนวน 2 กิจกรรม วงเงิน 17,053,660 บาท

1) จัดตั้งศูนย์พักพิงสุนัขจังหวัดนครปฐม วงเงิน 14,326,600 บาท

หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลดอัตราการเกิดโรคพิษสุนัขบ้าและโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเพิ่มดัชนีความก้าวหน้าของคนและดัชนีการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อสร้างระบบจัดการสุนัขจรจัดที่ยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสวัสดิภาพสัตว์
4. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดนครปฐม
5. เพื่อพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการปัญหาสุนัขจรจัด

เป้าหมาย

1. สร้างศูนย์พักพิงสุนัขจรจัดที่ได้มาตรฐานและเป็นมิตรต่อสวัสดิภาพสัตว์ จำนวน 1 แห่ง
2. สุนัขจรจัดไม่น้อยกว่า 300 ตัวในพื้นที่จังหวัดนครปฐมได้เข้าสู่ระบบพักพิงและดูแล

ตามมาตรฐาน

2) เพิ่มศักยภาพอาสาควบคุมป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า วงเงิน 2,727,660 บาท

หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมทักษะเฉพาะทางของอาสาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานด้านการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าและแมวจรจัด ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเชิงวิชาการและเชิงปฏิบัติการที่ทันสมัยและได้มาตรฐานภายในปี 2570

2. เพื่อยกระดับระบบการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยงสูงของจังหวัดนครปฐม ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามและรายงานผลภายในปีงบประมาณ 2570

3. เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการสุนัขและแมวจรจัดอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมพื้นที่เสี่ยง โดยส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ท้องถิ่น และภาคประชาชน

4. เพื่อลดจำนวนผู้ได้รับความเสี่ยงจากโรคพิษสุนัขบ้า (ผู้ถูกสัตว์กัด) ให้ลดลงอย่างน้อยร้อยละ 20 ภายในปี 2570 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยย้อนหลัง 3 ปีที่ผ่านมา

5. เพื่อเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและน่าอยู่อย่างยั่งยืนในพื้นที่สาธารณะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาสัตว์จรจัด และสนับสนุนภาพลักษณ์ “เมืองน่าอยู่” ของจังหวัดนครปฐม

เป้าหมาย

1. เจ้าหน้าที่อาสาสมัครบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 234 ราย
2. เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมและป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในพื้นที่เสี่ยง

กิจกรรมภายใต้ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตบนฐานของการเกษตรมูลค่าสูง การค้าการลงทุนแบบครบวงจร การบริการระดับคุณภาพ อุตสาหกรรมสีเขียว ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ จิตวิญญาณ และสุขภาวะมาตรฐานสากล (Future Economic Development city) แนวทางการพัฒนาที่ 1 : ยกระดับภาคเกษตรสู่เกษตรอัจฉริยะและเกษตรมูลค่าสูงด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จำนวน 4 กิจกรรม วงเงิน 4,249,460 บาท ดังนี้

1) การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูงจังหวัดนครปฐม (ส้มโอ กระชาย อ้อย กล้วยไม้) วงเงิน 2,184,100 บาท

หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและยกระดับประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรสู่ระบบการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการนำนวัตกรรม เทคโนโลยี และการจัดการที่ดีมาใช้ในการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต
2. เพื่อพัฒนาทักษะด้านการแปรรูปสินค้าเกษตร พัฒนาบรรจุภัณฑ์ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร
3. เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเข้าถึงตลาดเพิ่มโอกาสในการจำหน่าย และสร้างการรับรู้การจัดนิทรรศการแสดงผลผลิต

เป้าหมาย

1. เกษตรกรผู้ปลูกส้มโอ กระชาย อ้อย กล้วยไม้ในจังหวัดนครปฐมได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กำหนด
2. การรับรอง/ต่ออายุนครปฐมปลอดภัย และนครปฐมการันตี
3. วิสาหกิจชุมชนของจังหวัดนครปฐมได้รับการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์
4. จัดนิทรรศการแสดงกล้วยไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ

2) การพัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยเพื่อความยั่งยืนและนวัตกรรม วงเงิน 214,300 บาท

หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. พัฒนาบรรจุภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยที่ยั่งยืนและมีนวัตกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตลาดและสิ่งแวดล้อม
2. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3. เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์น้ำมันหอมระเหยและสร้างโอกาสส่งออก
4. ยกระดับรายได้เกษตรกรและผู้ประกอบการในจังหวัดนครปฐม
5. สนับสนุนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจแห่งอนาคตของจังหวัดนครปฐม

เป้าหมาย

1. กลุ่มผู้ผลิตน้ำมันหอมระเหยได้รับการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ใหม่ 1 ชนิด
2. กลุ่มเกษตรกรสามารถดำเนินการแปรรูปสินค้า จำนวน 5 กลุ่มๆละ 7 ราย รวม 35 คน

3) ยกระดับมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดีและความปลอดภัยของสินค้าประมง วงเงิน 1,687,100 บาท
หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างเสริมความรู้ด้านการจัดการระบบตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีตามมาตรฐาน และการใช้นวัตกรรมรวมถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการลดต้นทุนการผลิตและความเสี่ยงในการแพร่กระจายโรคสัตว์น้ำ
2. เพื่อสนับสนุนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สัตว์น้ำสวยงามเข้าสู่มาตรฐานและรักษาการจัดการระบบมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมาย

1. เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้รับความรู้ ทักษะ สามารถปรับปรุงระบบการผลิตตามแนวทางการปฏิบัติทางการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ดี จำนวน 100 ราย
2. สถานประกอบการฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์น้ำสวยงามได้รับการพัฒนาเข้าสู่ระบบและรักษาระบบการผลิตตามมาตรฐาน และได้รับการรับรองมาตรฐานจำนวนไม่น้อยกว่า 100 ฟาร์ม

4) การส่งเสริมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะและอนุบาลกุ้งก้ามกรามคุณภาพ วงเงิน 163,960 บาท
หน่วยงานดำเนินการ สำนักงานประมงจังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะและอนุบาลกุ้งก้ามกรามคุณภาพสูงตามหลักพันธุศาสตร์สมัยใหม่ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามในจังหวัดนครปฐม โดยเน้นเทคนิคการแยกเพศและการผลิตลูกพันธุ์ที่มีสัดส่วนตัวผู้สูงเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด
2. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนการเลี้ยงของเกษตรกรผ่านการใช้ลูกพันธุ์กุ้งก้ามกรามคุณภาพดีที่มีอัตราการรอดชีวิตสูง เจริญเติบโตเร็ว และมีลักษณะตรงตามความต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมาย

1. กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งก้ามกรามในจังหวัดนครปฐม จำนวน 40 ราย

หน่วยงานภาคี เสนอกิจกรรมเพื่อของบพัฒนาจังหวัดนครปฐม ประจำปี 2570 ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร จำนวน 4 หน่วยงาน ดังนี้

1. สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครปฐม เสนอ 2 โครงการ 9,500,000 บาท

1.1 ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมโมเดลธุรกิจ (Business Model Innovation) และสร้างโอกาสทางการค้า วงเงิน 5,000,000 บาท

แนวทางการดำเนินงาน จัดงาน “Nakhon Pathom: Taste of Agri-Food Excellence” โดยจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า และเจรจาธุรกิจ จำนวน 5 วัน จำนวน 50 คูหา

เป้าหมาย ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) /กลุ่มผู้ประกอบการรุ่นใหม่และวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) ในจังหวัดนครปฐม

1.2 ส่งเสริมผู้ประกอบการสู่เศรษฐกิจยุคใหม่ : ผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูปมูลค่าสูงและอาหารแห่งอนาคตจังหวัดนครปฐม วงเงิน 4,500,000 บาท

แนวทางการดำเนินงาน จัดงานแสดงและจำหน่ายสินค้า และเจรจาธุรกิจ “Nakhon Pathom Next Local Agri & Food Fair” จำนวน 5 วัน จำนวน 50 คูหา

เป้าหมาย กลุ่มเกษตรกรและผู้ผลิตวัตถุดิบการเกษตรที่ต้องการพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการเกษตรแปรรูป /ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในภาคเกษตรแปรรูปและอาหาร/กลุ่มสตาร์ทอัพและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในภาคเกษตรและอาหาร

2. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครปฐม เสนอ 1 โครงการ

2.1 พัฒนาศักยภาพผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP และผลิตภัณฑ์ OTOP จังหวัดนครปฐม วงเงิน 4,553,600 บาท

แนวทางการดำเนินงาน พัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพ มีมูลค่าเพิ่ม และมีศักยภาพทางการตลาดเพิ่มขึ้น พัฒนาทักษะผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้มีความรู้ ความสามารถด้านเทคโนโลยีดิจิทัลในการผลิตและการตลาด และเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า OTOP ให้กับผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP

เป้าหมาย 1) ผลิตภัณฑ์ OTOP ได้รับการพัฒนายกระดับให้มีคุณภาพ มีมูลค่าเพิ่มจำนวน 30 ผลิตภัณฑ์ และมีช่องทางการตลาดเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 ช่องทาง

2) ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP จำนวน 120 ราย

3. สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม 1 โครงการ

3.1 การยกระดับอุตสาหกรรมอาหารแห่งอนาคตจังหวัดนครปฐม วงเงิน 1,210,900 บาท

แนวทางการดำเนินงาน ยกระดับขีดความสามารถของผู้ประกอบการ SMEs และวิสาหกิจชุมชนด้านอาหารในจังหวัดนครปฐมให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปมูลค่าสูงที่ได้มาตรฐานสากล (GMP, HACCP, อย., Halal)_สร้างแบรนด์ “Food From Nakhon Pathom” หรือ “นครปฐม การ์รันตี” จัดการแข่งขัน Food Hackathon ทดลองตลาดนวัตกรรมอาหาร (Future Food Sandbox) จัดพื้นที่ทดลองนวัตกรรมในระบบ Sandbox สำหรับสตาร์ทอัพและ SMEs

เป้าหมาย 1) ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ด้านอาหาร และวิสาหกิจชุมชนด้านอาหาร รวมถึงเครือข่ายสตาร์ทอัพ และผู้ประกอบการนวัตกรรมอาหาร ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม 40 ราย

2) พัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบอาหารสุขภาพ/ฟังก์ชัน/พัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัตถุดิบท้องถิ่น ให้เป็น functional food ผ่านแนวคิด Clean Label โดยเชื่อมโยงกับตลาด OTOP Premium และตลาดสุขภาพ จำนวน 20 ผลิตภัณฑ์

4. สำนักงานพลังงานจังหวัดนครปฐม 1 โครงการ

4.1 พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน วงเงิน 271,000 บาท

แนวทางการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพลังงานทดแทน เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก โดยจัดฝึกอบรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพลังงานทดแทน เพื่อลดก๊าซเรือนกระจก

เป้าหมาย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน/กลุ่มเกษตรกร/ประชาชนทั่วไป ในจังหวัดนครปฐม จำนวน

500 คน

